TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS
2006 m. kovo 16 d.*

Byloje C-94/05

dėl 2004 m. gruodžio 9 d. *Bundesverwaltungsgericht* (Vokietija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. vasario 22 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Emsland-Stärke GmbH

prieš

Landwirtschaftskammer Hannover,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J. Makarczyk, R. Schintgen, P. Kūris ir J. Klučka (pranešėjas),

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas A. Tizzano,
posėdžio sekretorė K. Sztranc, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. gruodžio 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Emsland-Stärke GmbH*, atstovaujamos advokato L. Harings,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos J. C. Schieferer ir F. Erlbacher,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą klausiama apie 1995 m. sausio 17 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 97/95, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) 1766/92 dėl minimalių kainų ir kompensacijų, išmokėtinų bulvių augintojams, bei Tarybos reglamento (EB) 1868/94, nustatančio bulvių krakmolo gamybos kvotų sistemą, taikymo taisykles (OL L 16, p. 3), su pakeitimais, padarytais 1996 m. birželio

24 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1125/96 (OL L 150, p. 1, toliau – Reglamentas Nr. 97/95), 13 straipsnio 4 dalies galiojimą ir aiškinimą.

2 Šis prašymas buvo pateiktas sprendžiant ginčą tarp *Emsland-Stärke GmbH*, kuri 1997 m. susijungė su *Kyritzer Stärke GmbH* (toliau kartu – *Emsland-Stärke*), ir *Landwirtschaftskammer Hannover* (Hanoverio žemės ūkio rūmų), anksčiau – *Bezirksregierung Weser-Ems* (Weser-Ems vietinė administracinė valdžia, toliau – *Bezirksregierung*) dėl finansinių nuobaudų, sumažinančių krakmolo gamybos įmonei mokamą priemoką, kai ši įsigijo bulvių ne iš augintojo, o iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai perkančio jas iš augintojų.

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 97/95

3 Pagal Reglamento Nr. 97/95 ketvirtą konstatuojamąją dalį:

„<...> būtina nurodyti, kokie klausimai turi būti įtraukti į bulvių krakmolo gamybos įmonės ir augintojo auginimo sutartį, siekiant užtikrinti, kad sudarant sutartis nebūtų viršijama įmonės dalinė kvota; <...> tokioms įmonėms turi būti uždrausta priimti joms pristatytas, tačiau auginimo sutartyje nenurodytas bulves, nes tai kelia grėsmę kvotų sistemos efektyvumui ir reikalavimui, kad Reglamento (EEB) 1766/92 8 straipsnio 1 dalyje numatyta minimali kaina būtų mokama už visas krakmolo gamybai skirtas bulves <...>."

4 Reglamento Nr. 97/95 aštunta konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„<...> turi būti taikomos inspektavimo priemonės, užtikrinančios, kad <...> priemokos būtų mokamos tik už krakmolą, kuris pagamintas laikantis šio reglamento nuostatų".

5 Šio reglamento devintoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„<...> siekiant apsaugoti krakmolo gamybai skirtų bulvių augintojus, būtina, kad Reglamento (EEB) 1766/92 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta minimali kaina būtų mokama už visas bulves; <...> dėl šios priežasties būtina numatyti nuobaudas, taikytinas tais atvejais, kai nesumokama minimali kaina, arba kai įmonės priima auginimo sutartyje nenurodytas bulves".

6 Pagal Reglamento Nr. 97/95 dešimtą konstatuojamąją dalį:

„<...> reikalingos taisyklės, užtikrinančios, kad įmonės pagaminto bulvių krakmolo kiekio, viršijančio jos dalinę kvotą, eksportui subsidijos nebūtų mokamos, kaip numatyta Reglamento (EB) 1868/94 6 straipsnio 1 dalyje; <...> kiekvieno pažeidimo atveju turi būti taikomos atitinkamos nuobaudos". (Pataisytas vertimas)

7 Reglamento Nr. 97/95 1 straipsnis nustato:

„Šiame reglamente:

<...>

b) „dalinė kvota“ reiškia tą dalį kvotos, kurią valstybė narė suteikia krakmolo gamybos įmonei;

<...>

d) „augintojas“ reiškia fizinį arba juridinį asmenį arba jų grupę, kuris savo vardu ir savo paties naudai pristato krakmolo gamybos įmonei savo paties arba savo narių išaugintas bulves pagal savo paties arba savo vardu sudarytą auginimo sutartį;

e) „auginimo sutartis“ reiškia augintojo arba augintojų grupės ir krakmolo gamybos įmonės sutartį;

<...>“

8 Šio reglamento 4 straipsnis numato:

„1. Auginimo sutartis sudaroma kiekvieniems prekybos metams. <...>

2. Krakmolo gamybos įmonė iki gegužės 31 d. prieš atitinkamų prekybos metų pradžią pateikia atsakingai institucijai trumpą informaciją apie sutartis, nurodydama kiekvienos sutarties <...> augintojo pavardę ir sutartyje nurodytą tonų skaičių, išreikštą krakmolo ekvivalentu.

3. Galutinis kiekis krakmolo ekvivalentu, nurodytas auginimo sutartyse, neturi viršyti dalinės kvotos, nustatytos tai įmonei.

<...>

5. Įmonė gali nepriimti jai pristatytų bulvių, kurios nenurodytos auginimo sutartyje."

9 Pagal to paties reglamento 7 straipsnio 1 dalį:

„Priemokos mokamos krakmolo gamybos įmonėms už krakmolą <...> už įmonės dalinės kvotos neviršijantį krakmolo kiekį.

<...>"

10 Reglamento Nr. 97/95 11 straipsnio 1 dalis numato:

„Šiems mokėjimams yra taikomi toliau išvardyti reikalavimai:

<...>

b) Reglamento (EB) 1868/94 5 straipsnyje numatyta priemoka mokama, kai:

— perdirbimo įmonė pateikia patvirtinimą dėl tam tikro krakmolo kiekio, jos pagaminto per atitinkamus prekybos metus, ir

— įmonė pateikia įrodymus, kad pristatymo į fabriką metu ji sumokėjo ne mažesnę negu Reglamento (EEB) 1766/92 8 straipsnio 1 dalyje nustatytą kainą už visą bulvių kiekį, išaugintą Bendrijoje, kuris buvo panaudotas krakmolo gamybai,

— įmonė pateikia įrodymą, kad atitinkamas krakmolas buvo pagamintas iš bulvių kiekio, nurodyto 4 straipsnyje nurodytose auginimo sutartyse."

11 Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje nurodyta:

„Valstybės narės taiko inspektavimo priemones, atlikdamos operacijų, suteikiančių teisę į priemokas <...>, patikrinimą vietose bei kiekvienai krakmolo gamybos įmonei nustatytų dalinių kvotų laikymąsi. <...>"

12 To paties straipsnio 3 ir 4 dalys numato:

„3. Atsakingai institucijai nustačius, kad įmonė nevykdė 11 straipsnio 1 dalies b punkto antrojoje įtraukoje numatytų įsipareigojimų ir jeigu tai nebuvo sąlygota *force majeure*, minėta įmonė visiškai arba iš dalies praranda teisę į priemokas:

— jeigu įmonė neįvykdė įsipareigojimų dėl krakmolo kiekio, kuris yra mažesnis kaip 20 % viso įmonės pagaminto krakmolo, tuomet mokėtina priemoka mažinama suma, penkis kartus didesne negu nurodytas procentas,

— jeigu aptariamas kiekis yra 20 % arba daugiau, priemoka nemokama.

4. Jeigu leidžiama nesilaikyti 4 straipsnio 5 dalies draudimo, tuomet už dalinę kvotą mokama priemoka mažinama tokiu būdu:

— jeigu patikrinimo metu nustatoma, kad įmonė priėmė krakmolo ekvivalento kiekį, kuris sudaro mažiau kaip 10 % jos dalinės kvotos, tuomet visos už prekybos metus įmonei mokėtinos priemokos mažinamos 10 kartų didesne suma negu užregistruotas kiekis procentais,

— jeigu gamybos sutartyse nenurodytas kiekis viršija pirmoje įtraukoje nurodytą kiekį, tuomet už atitinkamus prekybos metus priemoka nemokama. Be to, priemoka įmonei taip pat nemokama ir už ateinančius prekybos metus."

Reglamentas Nr. 2988/95

13 Pagal 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, p. 1) penktos konstatuojamosios dalies nuostatas:

„<...> neteisėtą veiką ir jai taikomas administracines priemones bei už ją skiriamas nuobaudas nustato atskirų sektorių taisyklės pagal šį reglamentą".

14 Šio reglamento 1 straipsnio 2 dalis nustato:

„Pažeidimas" – tai bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas."

15 Šio reglamento 2 straipsnyje nurodoma:

„1. Administraciniai patikrinimai, priemonės ir nuobaudos pradedamos taikyti tais atvejais, kai tai yra būtina užtikrinant, kad būtų tinkamai taikomi Bendrijos teisės aktai. Jos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios, kad galėtų tinkamai apsaugoti Bendrijų finansinius interesus.

<...>

3. Kad minėtos taisyklės būtų taikomos teisingai, Bendrijos teisės aktuose nustatomas administracinių priemonių ir nuobaudų pobūdis ir taikymo sritis atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir sunkumą, suteiktą ar gautą naudą bei atsakomybės laipsnį.

<...>"

16 Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnio 1 dalis numato:

„Padarius tyčinius pažeidimus arba pažeidimus dėl aplaidumo gali būti skiriamos šios administracinės nuobaudos:

<...>

c) visiškai ar dalinai panaikinant Bendrijos taisyklėmis suteiktą naudą, net jeigu ekonominės veiklos vykdytojas neteisėtai pasinaudojo tik dalimi šios naudos;

d) nesuteikiant arba panaikinant naudą tam tikram laikotarpiui po pažeidimo;

<...>"

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

17 *Emsland-Stärke* yra Vokietijoje įsikūrusi bulvių krakmolo gamintoja. Kiekvienais iš 1995–1996, 1996–1997 ir 1997–1998 prekybos metų šiai bendrovei buvo skirta 371 846 000 kg dydžio dalinė bulvių perdirbimo į krakmolą kvota. Iš bylos dokumentų matyti, kad šios kvotos nebuvo viršytos.

18 Remdamasi auginimo ir tiekimo sutartimis, *Emsland-Stärke* pirko bulves iš *Moormann GmbH* (toliau – *Moormann*). Pateikusi šias sutartis kompetentingoms institucijoms, ji iš *Landwirtschaftsverwaltung des Landes Brandenburg* (Brandenburgo žemės žemės ūkio administracijos, toliau – *Landwirtschaftsverwaltung*) už 1995–1996 prekybos metus, vėliau iš *Bezirksregierung* už 1996–1997 ir 1997–1998 prekybos metus gavo iš viso 61 500 DEM dydžio priemokas už krakmolo gamybą.

19 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Landwirtschaftsverwaltung* priemokų už 1995–1996 prekybos metus skyrimo metu buvo išsamiai informuota apie tai, kad *Moormann* neaugina bulvių, o tik prekiauja jomis. Tačiau tik 1997 m. lapkričio mėn., t. y. skyrus priemokas už 1996–1997 ir 1997–1998 prekybos metus, *Bezirksregierung* po skundo ir atlikto patikrinimo konstatavo, kad *Moormann* yra ne bulvių augintojas, o prekybininkas, perkantis jas iš įvairių augintojų arba iš kitų prekybininkų.

20 Iš to paties prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 1998 m. balandžio 15 d., birželio 2 d. ir liepos 14 d. bei 1999 m. kovo 15 d. sprendimais *Bezirksregierung* skyrė *Emsland-Stärke* 614 487,47 DEM (314 182,45 euro) nuobaudą už tai, kad pagal Bendrijos teisę priemokos galėjo būti išmokėtos tik už bulves, kurias krakmolo gamybos įmonė įsigijo pagal su augintojais sudarytas auginimo ir tiekimo sutartis.

21 *Emsland-Stärke* užginčijo šių sprendimų teisėtumą.

22 *Verwaltungsgericht Osnabrück* 2000 m. gegužės 17 d. sprendimu panaikino tuos sprendimus tiek, kiek jais buvo reikalaujama grąžinti kompensacijas, ir, be to, atmetė ieškinį tiek, kiek jame buvo abejojama *Emsland-Stärke* skirtų nuobaudų teisėtumu.

23 Abi pagrindinės bylos šalys pateikė apeliacinius skundus *Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht*. Šis teismas 2002 m. gruodžio 12 d. sprendimu konstatavo, kad tarp minėtų šalių nėra sudarytos teisėtos auginimo sutarties, ir todėl atmetė *Emsland-Stärke* pateiktą apeliaciją.

24 Taigi ši įmonė dėl to sprendimo pateikė *Bundesverwaltungsgericht* kasacinį skundą.

25 Manydamas, kad ginčo išsprendimas priklauso nuo Reglamento Nr. 97/95 3 straipsnio 4 dalies galiojimo ir aiškinimo, *Bundesverwaltungsgericht* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) a) Ar turi būti taikoma Reglamento <...> Nr. 97/95 <...> 13 straipsnio 4 dalis kartu su 4 straipsnio 5 dalimi, kai auginimo sutartimi pavadinta sutartis, kurią pagal (šio) reglamento 4 straipsnio 2 ir 3 dalis pripažino atsakinga institucija, buvo sudaryta ne su bulvių augintoju, o su prekybininku, kuris bulves tiesiogiai ar netiesiogiai įsigyja iš augintojų?

b) Ar Reglamento <...> Nr. 97/95 <...> 13 straipsnio 4 dalis suponuoja tai, kad, priėmusi bulves, krakmolo gamybos įmonė viršytų jai skirtą dalinę kvotą?

2) a) Ar Reglamento <...> Nr. 97/95 <...> 13 straipsnio 4 dalyje nustatyta nuobauda, atsižvelgiant į šios nuostatos ryšį su šio reglamento 13 straipsnio 3 dalimi, atitinka Bendrijos teisėje įtvirtintus apibrėžtumo reikalavimus?

b) Ar Reglamento <...> Nr. 97/95 <...> 13 straipsnio 4 dalyje numatyta nuobauda, atsižvelgiant į jos dydį, – net ir tokiais atvejais kaip nagrinėjamas, – reikalinga tam, kad būtų apsaugoti Bendrijos finansiniai interesai

Reglamento <...> Nr. 2988/95 2 straipsnio 1 dalies prasme? Ar tokiais atvejais kaip nagrinėjamas ji gali adekvačiai apsaugoti Bendrijos finansinius interesus?

3) Ar pažeidimas, už kurį nuobaudas numato Reglamento <...> Nr. 97/95 <...> 13 straipsnio 4 dalis, laikomas padarytu dėl aplaidumo Reglamento <...> Nr. 2988/95 5 straipsnio 1 dalies prasme net ir tuomet, kai atsakinga institucija skyrė priemokas žinodama visas reikšmingas aplinkybes?"

Dėl pirmojo klausimo

Dėl pirmojo klausimo pirmosios dalies

26 Pirmojo klausimo pirmąja dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalyje numatyta nuobauda taikoma, kai „auginimo sutartimi" pavadinta sutartis, kurią tokia pagal šio reglamento 4 straipsnio 2 dalį pripažino atsakinga nacionalinė institucija, buvo sudaryta ne su bulvių augintoju, o su prekybininku, kuris bulves tiesiogiai ar netiesiogiai įsigyja iš augintojų.

27 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad pagal Reglamento Nr. 97/95 1 straipsnio d ir e punktus auginimo sutartis yra sutartis tarp krakmolo gamybos įmonės ir augintojo, t. y. fizinio arba juridinio asmens arba jų grupės, kuris savo vardu ir savo sąskaita pristato krakmolo gamybos įmonei savo paties arba savo narių išaugintas bulves.

28 Todėl nors tarp krakmolo gamybos įmonės ir prekybininko, kuris bulves tiesiogiai ar netiesiogiai įsigyja iš augintojų, sudaryta sutartis buvo pavadinta „auginimo sutartimi", ji negali būti priskiriama tokioms sutartims pagal pastarąją nuostatą.

29 Tačiau iš Reglamento Nr. 97/95 4 straipsnio 5 dalies ir 13 straipsnio 4 dalies, kurių tikslas yra užtikrinti augintojų apsaugą, išplaukia, kad krakmolo gamybos įmonei, priėmusiai jai pristatytas bulves, kurios nenurodytos auginimo sutartyje, gali būti skiriamos nuobaudos pagal šio 13 straipsnio 4 dalį.

30 Reikia pridurti, kad aplinkybė, jog institucija klaidingai palaikė nagrinėjamą sutartį auginimo sutartimi, priešingai, nei tvirtina *Emsland-Stärke* savo pastabose, negali būti pagrindas, leidžiantis suabejoti šiuo vertinimu.

31 Iš tikrųjų teisėtų lūkesčių apsaugos principu negali būti remiamasi pažeidžiant aiškią Bendrijos teisės nuostatą, o už Bendrijos teisės taikymą atsakingos nacionalinės institucijos elgesys, prieštaraujantis šiai teisei, ūkio subjektams negali sukurti teisėtų lūkesčių naudotis Bendrijos teisei prieštaraujančia tvarka (1988 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Krücken*, 316/86, Rink. p. 2213, 24 punktas ir 1993 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Lageder ir kt.*, C-31/91–C-44/91, Rink. p. I-1761, 35 punktas).

32 Todėl krakmolo gamybos įmonė negali pagrįsti teisėtų lūkesčių tuo, kad nacionalinė institucija nesilaikė Bendrijos teisės, palaikiusi sutartį auginimo sutartimi, nors ji neatitiko Bendrijos teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Dėl pirmojo klausimo antrosios dalies

33 Pirmojo klausimo antrąja dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalyje numatytos nuobaudos taikymas priklauso nuo to, ar krakmolo gamybos įmonė viršijo jai skirtą dalinę kvotą.

34 Šiuo atžvilgiu pirmiausia konstatuotina, kad iš minėtos nuostatos teksto neišplaukia, jog šios nuobaudos taikymas paprastai priklauso nuo dalinės kvotos viršijimo.

35 Be to, jeigu šio reglamento 4 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto draudimo tikslas, kaip išplaukia ir iš to paties reglamento ketvirtos konstatuojamosios dalies, yra saugoti kvotas supaprastinant atsakingų nacionalinių institucijų atliekamus krakmolo gamybos įmonių įsigytų bulvių kiekių patikrinimus, ši aplinkybė negali būti kliūtis taikyti šio reglamento 13 straipsnio 4 dalyje numatytą nuobaudą neviršijus dalinės kvotos.

36 Iš tiesų pagal tą pačią konstatuojamąją dalį šio draudimo tikslas taip pat yra užtikrinti sąlygų, numatančių minimalios kainos mokėjimą už bet kurias krakmolo gamybai skirtas bulves, laikymąsi.

37 Tačiau vien tik tai, kad krakmolo gamybos įmonė perka bulves iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai apsirūpinančio jomis iš augintojų, gali kelti pavojų tokiam tikslui, taigi šių augintojų apsaugos tikslui.

38 Net jeigu krakmolo gamybos įmonė įrodo, kad ji tokiam prekybininkui sumokėjo Reglamento Nr. 97/95 11 straipsnio 1 dalies b punkto antroje įtraukoje nurodytą minimalią kainą, niekas negarantuoja, kad visa ši suma buvo pervesta augintojams. Kaip pažymi Komisija, tiesiogiai su augintojais sudarytos auginimo sutarties reikalavimas yra vienintelė priemonė išvengti to, kad dalis krakmolo gamybos įmonės faktiškai sumokėtos kainos neliktų tarpininkams.

39 Galiausiai Reglamento Nr. 97/95 devinta konstatuojamoji dalis numato, kad, siekiant apsaugoti bulvių augintojus ir užtikrinti, kad jiems būtų mokama minimali kaina, turi būti numatytos nuobaudos ne tik tuomet, jei nustatoma, kad minimali kaina nebuvo sumokėta, bet taip pat ir tuomet, kai konstatuojama, kad krakmolo gamybos įmonė priėmė auginimo sutartyje nenurodytas bulves.

40 Iš to išplaukia, kad Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalyje numatytos nuobaudos taikymas negali priklausyti nuo to, ar krakmolo gamybos įmonė viršijo jai skirtą dalinę kvotą.

41 Iš visų pirmiau pateiktų motyvų išplaukia, kad į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, jog Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalyje numatyta nuobauda taikoma krakmolo gamybos įmonei, kuri, nebūtinai viršydama jai skirtą dalinę kvotą, perka bulves iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai apsirūpinančio jomis iš augintojų, net kai tarp jos ir šio prekybininko sudaryta pirkimo ir tiekimo sutartis sutarties šalių buvo pavadinta „auginimo sutartimi“, kurią tokia pagal šio reglamento 4 straipsnio 2 dalį pripažino atsakinga nacionalinė institucija, tačiau kuri negali būti priskiriama tokioms sutartims to paties reglamento 1 straipsnio d ir e punktų prasme.

Dėl antrojo klausimo

Dėl antrojo klausimo pirmosios dalies

42 Antrojo klausimo pirmąja dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės Teisingumo Teismo prašo priimti sprendimą dėl Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalies kartu su šio straipsnio 3 dalimi galiojimo, atsižvelgiant į teisinio saugumo principą.

43 Šiuo atžvilgiu primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką teisinio saugumo principas yra vienas iš pagrindinių Bendrijos teisės principų, kuris, be kita ko, reikalauja, kad teisės aktas būtų aiškus ir tikslus tam, kad teisės subjektai galėtų aiškiai žinoti savo teises ir pareigas ir atitinkamai jomis remtis (žr., be kita ko, 1996 m. vasario 13 d. Sprendimo *van Es Douane Agenten*, C-143/93, Rink. p. I-431, 27 punktą ir 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-110/03, Rink. p. I-2801, 30 punktą). Šis teisinio saugumo principas turi būti taikomas ypač griežtai, kai jis susijęs su teisės aktu, galinčiu turėti finansinių pasekmių (1987 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, 326/85, Rink. p. 5091, 24 punktas).

44 Kita vertus, nuobauda, net ir nebaudžiamoji, gali būti paskirta, tik jei ji paremta aiškiu ir nedviprasmišku teisiniu pagrindu (žr., be kita ko, 1984 m. rugsėjo 25 d. Sprendimo *Könecke*, 117/83, Rink. p. 3291, 11 punktą ir 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister*, C-210/00, Rink. p. I-6453, 52 punktą).

45 Tačiau numatydama nuobaudos taikymą bet kuriuo atveju, kai krakmolo gamybos įmonė priima jai pristatytas bulves, kurios nenurodytos auginimo sutartyje, Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalis kartu su šio reglamento 1 straipsniu ir 4 straipsnio 5 dalimi yra aiški ir tiksli nuostata.

46 Kaip teisingai pastebi Komisija, kalbant apie Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 3 ir 4 dalių struktūrą pažymėtina, kad šiomis nuostatomis nustatytos nuobaudos atitinka dvi skirtingas situacijas, t. y., pirma, nesilaikymas šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies b punkto antroje įtraukoje nurodytų įpareigojimų ir, antra, nesilaikymas to paties reglamento 4 straipsnio 5 dalies.

47 Iš to išplaukia, kad antrojo klausimo pirmosios dalies analizė nepateikė jokių įrodymų, galinčių paveikti Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalies galiojimą teisinio saugumo principo atžvilgiu.

Dėl antrojo klausimo antrosios dalies

48 Savo antrojo klausimo antrąja dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia dėl Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalies galiojimo Reglamento Nr. 2988/95 2 straipsnio 1 dalyje nurodyto proporcingumo principo atžvilgiu tiek, kiek ši 13 straipsnio 4 dalis leistų skirti nuobaudas krakmolo gamybos įmonėms, priėmusioms joms pristatytas bulves, kurios nenurodytos auginimo sutartyje, tačiau neviršijusioms joms skirtų dalinių kvotų.

49 Šiuo atžvilgiu akivaizdu, kad krakmolo gamybos įmonėms nustatyto draudimo pirkti bulves iš prekybininkų, kuris jas tiesiogiai ar netiesiogiai įsigyja iš augintojų, pažeidimas yra pažeidimas Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 2 dalies prasme. Taip pat dalinis ar visiškas teisės į priemoką už einamuosius ar kitus prekybos metus atėmimas yra administracinė nuobauda šio reglamento 2 straipsnio 1 ir 3 dalių bei 5 straipsnio 1 dalies c ir d punktų prasme.

50 Vis dėlto reikėtų priminti, kad Bendrijos teisės pažeidimų kontrolės ir nuobaudų srityje Bendrijos teisės aktų leidėjas, priimdamas Reglamentą Nr. 2988/95, įtvirtino nemažai bendrųjų principų ir pareikalavo, kad apskritai visi sektorių reglamentai nepažeistų šių principų (2004 m. liepos 1 d. Sprendimo *Gerken*, C-295/02, Rink. p. I-6369, 56 punktas).

51 Taigi, remiantis šio reglamento 2 straipsnio 1 dalimi, administracinės nuobaudos pradedamos taikyti tais atvejais, kai tai yra būtina siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai taikomi Bendrijos teisės aktai. Jos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios, kad galėtų tinkamai apsaugoti Bendrijų finansinius interesus. Be to, to paties straipsnio 3 dalis numato, kad tam, kad atitinkamas teisės aktas būtų taikomas teisingai, administracinės nuobaudos turi atsižvelgti į pažeidimo pobūdį ir sunkumą, suteiktą ar gautą naudą bei atsakomybės laipsnį.

52 Kalbant pirmiausia apie atsakymą į klausimą, ar Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalyje numatytos nuobaudos tikslas yra užtikrinti Bendrijos teisės laikymąsi ir apsaugoti Bendrijų finansinius interesus, reikia pripažinti, kad ši nuobauda tikrai turi tokį tikslą, kadangi ji taikoma tais atvejais, kai krakmolas gaminamas nesilaikant Reglamento Nr. 97/95 nuostatų. Priemokos pervedimas krakmolo gamybos įmonei, kuri pažeidžia šio reglamento 4 straipsnio 5 dalį pirkdama bulves iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai apsirūpinančio jomis iš augintojų, yra nepagrįstos išlaidos, darančios žalą Bendrijų bendrajam biudžetui.

53 Antra, kalbant apie atsakymą į kausimą, ar Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalyje numatyta nuobauda yra veiksminga, proporcinga ir atgrasanti, primintina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką, siekiant nustatyti, ar Bendrijos teisės nuostata atitinka proporcingumo principą, reikia patikrinti, ar pagal ją taikomos priemonės

yra tinkamos nurodytam tikslui pasiekti ir ar jos neviršija to, kas reikalinga jam pasiekti (žr., be kita ko, 1995 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Vokietija prieš Tarybą*, C-426/93, Rink. p. I-3723, 42 punktą ir 2005 m. liepos 14 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-26/00, Rink. 2005, p. I-6527, 126 punktą).

54 Kiek tai susiję su tokių sąlygų teismine kontrole, Bendrijos teisės aktų leidėjas bendros žemės ūkio politikos srityje turi diskreciją, kuri atitinka jam EB 34 ir EB 37 straipsniais suteiktą politinę atsakomybę. Todėl vien akivaizdžiai šioje srityje priimtos priemonės netinkamas pobūdis, palyginti su kompetentingos institucijos siekiamu tikslu, gali paveikti tokios priemonės teisėtumą (žr., be kita ko, 1989 m. liepos 11 d. Sprendimo *Schräder*, 265/87, Rink. p. 2237, 22 punktą ir 1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Fedesa ir kt.*, C-331/88, Rink. p. I-4023, 14 punktą).

55 Pirmiausia atrodo, kad, remiantis Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalimi, visa už prekybos metus krakmolo gamybos įmonei mokėtinos priemokos suma mažinama 10 kartų didesne suma negu užregistruotas kiekis procentais, jeigu ši įmonė priėmė bulvių, kurios nenurodytos auginimo sutartyse, kiekį, kuris sudaro mažiau kaip 10 % jos dalinės kvotos. Priemoka už atitinkamus ir ateinančius prekybos metus nemokama, jeigu pažeidimas susijęs su daugiau kaip 10 % šiai įmonei skirtos dalinės kvotos. Dėl šios priežasties ši nuostata gali būti laikoma nustatančia veiksmingą ir atgrasančią nuobaudą, galinčią pasiekti nustatytus tikslus.

56 Toliau reikia pažymėti, kad šia nuostata įtvirtinta nuobauda nėra fiksuoto dydžio, bet priklauso nuo padaryto pažeidimo dydžio ir sunkumo, kaip numato Reglamento Nr. 2988/95 2 straipsnio 3 dalis (žr. šiuo klausimu 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *National Farmers' Union ir kt.*, C-354/95, Rink. p. I-4559, 53 punktą).

57 Galiausia atsižvelgiant į Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalimi siekiamo tikslo apsaugoti augintojus svarbą ir plačią diskreciją, kurią šiuo klausimu turi Bendrijų institucijos, atgrasančios ir veiksmingos nuobaudos, kokia numatyta šioje nuostatoje, skyrimas krakmolo gamybos įmonei, prašančiai skirti priemoką, susijusią su jos kontrahento turimu augintojo statusu, dėl tyčia ar per klaidą pateiktos neteisingos deklaracijos negali būti laikomas nepateisinamu ar neproporcingu (žr. šiuo klausimu nurodyto Sprendimo *National Farmers' Union ir kt.* 53 punktą).

58 Todėl Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalimi įtvirtinta nuobauda gali būti laikoma galinčia pasiekti siekiamus tikslus ir neviršijančia to, kas būtina šiems tikslams pasiekti.

59 Iš to išplaukia, kad antrojo klausimo antrosios dalies analizė nepateikė jokių įrodymų, galinčių paveikti Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalies galiojimą Reglamento Nr. 2988/95 2 straipsnio 1 ir 3 dalyse nurodyto proporcingumo principo atžvilgiu.

Dėl trečiojo klausimo

60 Savo trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar aplinkybė, kad atsakinga nacionalinė institucija buvo informuota apie tai, jog krakmolo gamybos įmonė pirko bulves iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai apsirūpinančio jomis iš augintojų, gali turėti įtakos pažeidimo, laikomo „padarytu dėl aplaidumo" Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnio 1 dalies prasme, kvalifikavimui ir todėl turėti įtakos Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalyje numatytos nuobaudos šiai įmonei taikymui.

61 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad ši krakmolo gamybos įmonė negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu tuomet, kai nacionalinė institucija sąmoningai ar per klaidą pažeidė Bendrijos teisę auginimo sutartimi laikydama tos pačios krakmolo gamybos įmonės pateiktą sutartį, nors ji ir neatitiko Bendrijos teisės aktuose nustatytų sąlygų, kad galėtų būti pripažinta tokia sutartimi.

62 Be to, aplinkybė, kad atsakinga institucija buvo informuota apie tai, jog krakmolo gamybos įmonė pirko bulves iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai apsirūpinančio jomis iš augintojų, savaime neleidžia šio pažeidimo kvalifikuoti „padarytu dėl aplaidumo", o taip pat „tyčia" Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnio 1 dalies prasme.

63 Be to, šio reglamento 13 straipsnio 4 dalyje nėra jokio nukrypimo nuo nuobaudos, kurią įtvirtina ši dalis, taikymo, skirtingai nuo tokių nuostatų kaip 1992 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3887/92, nustatančio išsamias integruotos administravimo ir kontrolės sistemos taikymo tam tikroms Bendrijos pagalbos schemoms taisykles (OL L 391, p. 36), 9 straipsnio 2 dalis. Ši 2002 m. lapkričio 19 d. Sprendime *Strawson ir Gagg & Sons* (C-304/00, Rink. p. I-10737, 62 punktas) paminėta nuostata, kurią savo pastabose nurodo *Emsland-Stärke*, numato, kad joje nustatyta nuobauda netaikoma, kai ūkininkas įrodo, kad jis teisingai pasirėmė neteisinga informacija, kurią yra pripažinusi kompetentinga institucija.

64 Iš to, kas pasakyta, išplaukia, kad į pateiktą trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip: tai, jog atsakinga nacionalinė institucija buvo informuota apie tai, kad krakmolo gamybos įmonė pirko bulves iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai apsirūpinančio jomis iš augintojų, negali turėti įtakos šio pažeidimo, laikomo „padarytu dėl aplaidumo", kvalifikavimui Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnio 1 dalies prasme ir todėl turėti įtakos Reglamento Nr. 97/95 13 straipsnio 4 dalyje numatytos nuobaudos šiai krakmolo gamybos įmonei taikymui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

65 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **1995 m. sausio 17 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 97/95, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1766/92 dėl minimalių kainų ir kompensacijų, išmokėtinų bulvių augintojams, bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1868/94, nustatančio bulvių krakmolo gamybos kvotų sistemą, taikymo taisykles, su pakeitimais, padarytais 1996 m. birželio 24 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1125/96, 13 straipsnio 4 dalyje numatyta nuobauda taikoma krakmolo gamybos įmonei, kuri, nebūtinai viršydama jai skirtą dalinę kvotą, perka bulves iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai apsirūpinančio jomis iš augintojų, net kai tarp jos ir šio prekybininko sudaryta pirkimo ir tiekimo sutartis sutarties šalių buvo pavadinta „auginimo sutartimi“, kurią tokia pagal šio reglamento 4 straipsnio 2 dalį pripažino atsakinga nacionalinė institucija, tačiau kuri negali būti priskiriama tokioms sutartims to paties reglamento 1 straipsnio d ir e punktų prasme.**

2. **Antrojo klausimo pirmosios dalies analizė nepateikė jokių įrodymų, galinčių paveikti Reglamento Nr. 97/95 su pakeitimais, padarytais Reglamentu Nr. 1125/96, 13 straipsnio 4 dalies galiojimą teisinio saugumo principo atžvilgiu.**

3. **Antrojo klausimo antrosios dalies analizė nepateikė jokių įrodymų, galinčių paveikti Reglamento Nr. 97/95 su pakeitimais, padarytais Reglamentu Nr. 1125/96, 13 straipsnio 4 dalies galiojimą 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 2 straipsnio 1 ir 3 dalyse nurodyto proporcingumo principo atžvilgiu.**

4. **Tai, kad atsakinga nacionalinė institucija buvo informuota apie tai, jog krakmolo gamybos įmonė pirko bulves iš prekybininko, tiesiogiai ar netiesiogiai apsirūpinančio jomis iš augintojų, negali turėti įtakos šio pažeidimo, laikomo „padarytu dėl aplaidumo", kvalifikavimui Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnio 1 dalies prasme ir todėl turėti įtakos Reglamento Nr. 97/95 su pakeitimais, padarytais Reglamentu Nr. 1125/96, 13 straipsnio 4 dalyje numatytos nuobaudos šiai krakmolo gamybos įmonei taikymui.**

Parašai.